

SAULES PANEĻU UZSTĀDĪŠANA KULTŪRAS PIEMINEKLĪ

“Kultūras mantojuma politikai vienmēr jāreaģē uz procesiem sabiedrībā, tāpēc tai jābūt nemitīgā attīstībā un sabiedrības dzīves norišu straujo pārmaiņu laikā jāspēj prognozēt un nenokavēt kultūras mantojuma nozarē nepieciešamās pārmaiņas,” pausts Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes (NKMP) 2018.g. organizētās starptautiskās konferences “Kultūras mantojuma aizsardzība nākotnei” laikā tapušajā rezolūcijā. Pēc Pārvaldes iniciatīvas jautājums par saules paneļu izvietojumu kultūrvēsturiskā vidē pārrunāts arī Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē, diskusijās secinot, ka *virziens uz alternatīvo enerģijas iegūšanu esot svarīgs un atbalstāms*, vienlaikus atzīmējot, ka *kultūrvēsturiskā vide jāargā un, meklējot risinājums, esot svarīgi, lai tie netraucētu vērtību tīru uztveri un neradītu vizuālu piesārņojumu*. Aktualizējot ilgtspējības tēmu arī Latvijas sabiedrībā, NKMP ikgadējās Eiropas kultūras mantojuma dienas 2022.g. veltīja “Atbildībai par nākotni”, izceļot objektus, kas būvēti ilgam mūžam ar racionālu materiālu lietojumu, kā arī ar vēsturiskām būvēm, kas padarītas “gudras”, izceļot lietderības un estētikas veiksmīgākos “sakausējumus”. Pašreizējos krīzes apstākļos Pārvalde arvien vairāk saskaras ar kultūras pieminekļu īpašnieku vēlmi savā īpašumā izvietot saules paneļus, kas liek turpināt jau ilgāku laiku aktuālo diskusiju.

Reaģējot uz pašreizējo situāciju, kad, saistībā ar Krievijas karu pret Ukrainu, būtiski kāpušas enerģijas cenas, NKMP aizvadīta diskusija par risinājumiem kā īstenot saules paneļu izvietojumu uz kultūras pieminekļiem vai to teritorijā, arvien rūpējoties par kultūras vērtībām.

Diskusijā piedalījās Arhitektūras un mākslas daļas speciālisti – daļas vadītāja Dr.art. Anna Ancāne, vadītājas vietnieks Nauris Piļāns, speciāliste Madara Marcinkus un NKMP vadītājs Dr.arch. Juris Dambis

Aicinām iepazīties ar galvenajiem secinājumiem:

1. NKMP izprot pašreizējo apstākļu radīto nepieciešamību nodrošināt alternatīvu enerģijas ieguves iespēju un ir gatava, sadarbībā ar baznīcu un citu kultūras pieminekļu īpašniekiem, meklēt drosmīgus risinājumus;
2. Katrs kultūras piemineklis ir unikāls un jāapzinās, ka ne visos gadījumos labākais risinājums ir sākotnēji šķietami vienīgais un loģiskais, katrā vietā nepieciešama speciālistu analīze, izsverot dažādus aspektus;
3. Pirms saules paneļu uzstādīšanas uz kultūras pieminekļa, vispirms būtu jāizskata iespējas izvietot tos citviet pieminekļa teritorijā, piemēram, uz nojumēm, kas dažkārt var izrādīties kā lētāks risinājums;

4. Saules paneļu uzstādīšana uz kultūras pieminekļa pieļaujama vienīgi tādos gadījumos, ja netiek izdarītas neatgriezeniskas sekas piemineklim un risinājums būtiski negatīvi neietekmē pieminekļa uztveri;
5. Veidojot atbalsta programmas saules paneļu uzstādīšanai, atbildīgajām institūcijām būtu ieteicams apsvērt kultūras pieminekļus kā izņēmumu, pieļaujot plašāku iespējamo risinājumu spektru;
6. NKMP speciālisti ir gatavi konsultēt un mēģināt rast kompromisus;
7. Speciālistiem jāseko līdzi tehnoloģiju attīstībai, arvien vairāk vēršot uzmanību uz materiālos integrētām sistēmām, lai varētu piedāvāt klientiem vispiemērotākos risinājumus;
8. NKMP apņemas argumentēti skaidrot sabiedrībai apstākļus, kas pieļauj saules paneļu izvietojumu uz kultūras pieminekļiem;
9. Radot jaunu arhitektūru, iespējams integrēt saules paneļus, veidojot interesantus un modernus risinājumus, kādēļ par obligātu prasību būtu jāklūst mūsdienu tehnoloģiju iekļaušanai jaunbūvēs. Šāds risinājums nākotnē radītu apstākļus kuros jaunie, enerģiju ražojošie objekti noņemtu slodzi kultūrvēsturiskajiem objektiem.

2022. g. oktobrī